

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี สหกรณ์บ้านต้นผึ้ง ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน นี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาสภาพกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ด้านสถานภาพ ความต้องการต่อกลุ่ม ปัญหาและความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานกลุ่ม รวมไปถึงเพื่อศึกษาวิธีการ รูปแบบ โครงสร้าง และกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม ของสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง ตลอดจนเพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบ โครงสร้าง และกิจกรรมการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม โดยการวิจัยนี้แบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ลักษณะคือ ขอบเขตด้านพื้นที่คือศึกษาเฉพาะกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านต้นผึ้ง ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาประเด็นหลักของการวิจัย 3 ประเด็นได้แก่ศึกษาถึงสภาพกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ด้านสถานภาพ ความต้องการต่อกลุ่ม ปัญหา และความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานกลุ่ม รวมไปถึงศึกษาวิธีการ รูปแบบ โครงสร้าง และกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์ ตลอดจนศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบ โครงสร้าง และกิจกรรมการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม โดยผ่านวิธีการดำเนินการวิจัยลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ที่มุ่งเน้นบทบาทสำคัญอยู่ที่สมาชิกกลุ่ม ทั้งนักวิจัย และผู้ร่วมกระบวนการวิจัย เป็นการเปิดโอกาสให้ สมาชิกกลุ่ม ร่วมคิดโจทย์และปัญหาในการวิจัย ร่วมวางแผนในการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การค้นทางทางเลือกในการบริหารจัดการกลุ่ม การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมต่างๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้แก่

การจัดแยกประเภทข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ เช่น ข้อมูลสภาพพื้นที่ ข้อมูลประชากร ข้อมูลการดำเนินงานกลุ่ม การตีความและอธิบายความหมาย ร่วมกับทีมวิจัยและสมาชิกกลุ่ม การจัดเวทีชาวบ้าน การดูงาน การสัมมนา การประชุม และการอบรม เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด มีการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่ม ภายใต้การยอมรับของสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนการวิเคราะห์ สรุปบทเรียน โดยทดลองกิจกรรมที่ได้จากการวางแผน และนำมาสรุปผลร่วมกันโดยยึดหลักและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานและการบริหารจัดการกลุ่ม

ผลของการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ซึ่งมีความแตกต่างกันโดยสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปี ประกอบอาชีพรับจ้าง กลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมในลักษณะคือกิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเช่น ลำไย ฝรั่ง กล้วยค้ำ และกิจกรรมออมทรัพย์สัจจะ โดยร่วมกันดำเนินงานและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมมีบทบาทในการบริหารจัดการกลุ่มของสมาชิกนั้นยังมีน้อยทำให้เกิดปัญหาหลายประการเช่น ปัญหาความไม่เข้าใจของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่ม ปัญหาใน

การดำเนินธุรกิจของกลุ่มเช่น ด้านการจัดการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงินและบัญชี ด้านทรัพยากรมนุษย์แรงงาน และจากการดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์ ทำให้ได้โครงสร้างและรูปแบบของการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน ที่เหมาะสมอันต้องเกิดจากการร่วมมือกันของสมาชิกในการร่วมกันเสนอแนะแก้ปัญหา ตลอดจนได้กิจกรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม ของสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์ เช่น การบริหารจัดการทีมแบบมีส่วนร่วม การฝึกอบรมภาวะผู้นำ กิจกรรมการสาธิตการแสดงสินค้า กิจกรรมการถ่ายทอดการเรียนรู้และภูมิปัญญา และการจัดกิจกรรมการพบปะระหว่างสมาชิกกลุ่มที่มีขึ้น ซึ่งปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบ โครงสร้างและกิจกรรมการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมนั้นประกอบไปด้วยกิจกรรมพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ การร่วมผลิต ร่วมกันขายและร่วมกันซื้อสินค้าที่ผลิตได้ กิจกรรมด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การร่วมกันพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน การผลิตตะกร้าจากเศษวัสดุเหลือใช้ กิจกรรมด้านการพัฒนาสุขภาพร่างกายและ จิตใจ ได้แก่ การส่งเสริมการกีฬาให้กับสมาชิกกลุ่ม การดูแลผู้สูงอายุโดยการจัดหาอาชีพเสริมเช่น การถักทอพรมเช็ดเท้า กิจกรรมด้านพัฒนาสังคมและชุมชน ได้แก่ การจัดผ้าป่า การจัดกองทุนเพื่อนำรายได้สมทบทุนการก่อสร้างสถานวิหารวัดของหมู่บ้าน การให้การศึกษาด้วยการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาโดยการทำเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้การประกอบอาชีพให้กับเด็กนักเรียนในชุมชน โดยการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเช่นกัน

งานวิจัยนี้ทำให้ชุมชนและสมาชิกกลุ่มสตรี สหกรณ์ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มสตรีสหกรณ์ โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน และมีการนำเอาวิธีการบริหารจัดการกลุ่มและการจัดการธุรกิจชุมชนในรูปแบบการรวมกลุ่มสตรี สหกรณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ มีการใช้รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการกลุ่มที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดรายได้ ผลประโยชน์ และโอกาสให้แก่กลุ่มสตรี สหกรณ์และชุมชนเอง ที่จะทำให้กลุ่มสามารถพึ่งตนเอง เข้มแข็งและยั่งยืน